

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, APERIRA 9, 1908.

PANUITANGA KOOTI WHENUA MAORI.

Pitihana Whakakaporeihana a nga Tangata no ratou a Kaiti Nama 313 Tekiona 1c Poraka.

I ROTO I TE KOOTI WHENUA MAORI O NIU TIRENI, TAKIWA O KIHIPANE.

Mo runga i "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," me ona whakatikatika, me te pitihana whakakaporeihana a nga tangata no ratou a Kaiti Nama 313 Tekiona 1c Poraka. I te tuunga o te Kooti ki Kihipane, i te aroaro o Ropata Nopera Tione, Tiati, raua ko Hapi Kiniha, Ateha, i te Hatarei, te 28 o nga ra o Maehe, 1908.

I TE korerotanga o te pitihana whakakaporeihana i takoti ki te Kooti, i te whakarongotanga ki nga whai-korero a Turanga Rawiri, me nga kupu i whakina mo te taha ki a ratou, me te mohio o te Kooti kei te whakaae te nuinga o nga tangata, a e taea hoki te whakahaere taua poraka i runga i te tikanga e puta ai he painga ki nga tangata no ratou taua pihi ki te whakakaporeihanatia ratou tenei ka whakahaua ko nga tangata no ratou te whenua e mau nei o ratou ingoa i roto i te Kupu Apiti e mau i raro iho nei me tu ratou hei hunga kaporeihana i raro i nga tikanga o tekiona 122 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," a ka mohiotia he ingoa mo ratou ko "Nga Tangata no ratou a Kaiti Nama 313 Tekiona 1c Poraka," haunga ia nga tukunga nga araitanga kua whakataua e taua Ture me ona whakatikatika ranei, ka whai-mana tonu era. Ko te rahi o taua whenua e 36 eka e 2 ruuri e 18 paati, nui ake iti iho ranei. Ko ona rohe e whai ake nei: Ki te raki ko te Awa o Wainui; ki te rawhiti ko Kaiti 313 Nama 2b me 313 Nama 2c Poraka; ki te tonga ko te moana; a ki te hauauro ko Kaiti 313 Nama 2d me 313 Nama 2f1 Poraka.

A tenei ka whakataua ko te wahi hei tuunga mo te hui nui o nga tangata no ratou taua poraka ko te Whare Kooti Whenua Maori, Kihipane, a te Hatarei, te 2 o nga ra o Mei, 1908, i te 12 o nga haora i te awatea, hei whakaingoa i tetahi komiti hei whakahaere i taua whenua, ki te whakataua hoki i te tokomaha o aua mema.

A tenei ano ka whakataua me whai-mana te komiti ki te utu i nga utu tika i nga raruraru i pau i runga i tenei whakakaporeihanatanga a me pa ki te taitara o taua whenua e whakahaeretia nei e te kaporeihana i whakahuatia i runga ake nei, nga take, nga tukunga, nga taumahatanga, me nga whakariteritanga hoki e pa ana ki reira.

Hei tohu mo tenei ka whakapiria te hiiri o taua Kooti i te ra me te tau i whakahuatia i runga ake nei.

R. N. JONES, Tiati.

TE KUPU APITI E KIHA AKE NEI.

KAITI NAMA 313 TEKIONA 1C PORAKA.

Eruera te Kura.

Henri Pomare.

Keepa Pomare.

Matehaere Pomare.

Hemi Kauta.

Te Hapi Hinaki.

Henri Hinaki.

Hoera Hinaki.

Ihaia Hokeke.

Rewi Hapu.

Ruihi Heibi.

Rawiri Hinaki.

Turanga Rawiri.

Atareta (Kaiwaka).

E hara i te hea rite kei nga paanga te tikanga.

Kahiti—A.

HE PIIRA KUA UNUHIA.—WHANGAPARAOA NAMA 2 PORAKA.—“TE TUBE KOOTI WHENUA MAORI, 1894.”

I ROTO I TE KOOTI WHAKAWA TUARUA O NIU TIRENI.

Mo runga mo te Whangaparaoa Nama 2 Poraka, me nga piira a Manihera Waititi raua ko Takimoana mo te whakataunga a te Kooti Whenua Maori, i tuhia i te 9 o nga ra o Oketopa, 1907, i wehewehea ai taua whenua.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai kua tukua mai ki te Kai-rehita he whakaaturanga kia unuhia aua piira, a, i runga i te whakaatanga a te Tumuaki Kai-whakawa, tenei kua unuhia aua piira.

I tuhia ki Khipane, i tenei te 2 o nga ra o Aperira, 1908.

Na HERORA KAA, Kai-rehita.

KOOTI WHENUA MAORI KI WAITOTARA A TE 22 O NGA RA O APERIRA, 1908.

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Waitotara a te 22 o nga ra o Aperira, 1908, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 6 o nga ra o Aperira, 1908.

Na TE WARAHU, Kai-rehita.

[Poneke, 1908-15.]

KUPU APITI.

TONO KIA WHAKATUTURUTIA NGA TUKUNGA WHENUA.

Nama.	Te Ahua o te tuku.	Te ra i hainatia ai.	Te ingoa o te whenua.	Nga ingoa o nga tangata e whai tikanga ana ki taua whakahaerenga.
112	He mokete (1907-174) ..	28 o nga ra o Oketopa, 1907	Kai-Iwi Nama 6G ..	Moe-puke Ngaone raua ko Rahi Moe-puke ki te Government Advances to Settlers Office.
113	He rihi (1908-32) ..	9 o nga ra o Tihema, 1907	Te Uaua Nama 2B ..	Raimapaha te Ihirangi ki a Jeremiah Moran.

TONO WHAKATU KAI-SIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-ono.	Te ingoa o te whenua.	Te tangata kua mate.
114	Ernest Barns, mo ana tamariki (Wh. 78-45)	Mangatipona ki te Hauauru B ..	Anihira Barns.
115	Rima Whakarua (N.P. 147-101) ..	Inuawai (Karaati 3800) ..	Whakarua te Karihi.
116	Rima Whakarua (N.P. 600-27) ..	Ihupuku (Karaati 6821) ..	Whakarua te Karihi.
117	Rima Whakarua (N.P. 87-37) ..	Ohaku (Karaati 6826) ..	Whakarua te Karihi.
118	Rima Whakarua (N.P. 580-217) ..	Orimakatea (Karaati 6820) ..	Whakarua te Karihi.
119	Waitai Henare, mo nga tamariki (N.P. 619-3)	Waitotara Nama 52, Tekiona 1 ..	Mihaka Rererangi.

PANUITANGA.

PEEKE TIAKI MONI I Nga Poutapeta.

1. **E** TUWHERA ANA he Peeke Tiaki Moni i ia ra i ia ra mo te mahi tango moni mo te mahi utu moni hoki i te nuinga o nga Poutapeta Whakaputa Ota Moni i Niu Tirenī, i roto i nga haora i whakahaerea ai te mahi mo nga ota moni.
2. Ko te moni hua e riro ana i te Kai-tuku Moni e £3 10s. i roto i te £100 mo nga moni tae atu ki te £300 e tukua ana e ia ki te peeke pera takoto ai, ki te neke ake nga moni i tukua peratia i te £300 tae atu ki te £600, ka heke iho te moni hua ki te £3 i roto i te £100. Kaore e utua ana he moni hua mo nga moni i neke ake i te £600 o te kaute kotahi.
3. E tino tau ana ki runga ki te Kawanatanga tonu te tikanga mo te utu hohoro i nga moni kua tukua e nga Kai-tuku Moni ki aua peeke takoto ai.
4. Ka ahei te Kai-tuku Moni ki tetahi Peeke Tiaki Moni a te Poutapeta, ki te tuku moni ki etahi atu o nga peeke pera i roto i taua Takiwa Poutapeta takoto ai, ka ahei ano hoki ia ki te tango mai i tana moni i roto i tetahi Peeke Tiaki Moni i te Poutapeta i roto i te takiwa na e marama ana hei tononga atu mana.
5. E kore rawa e whakina nga ingoa o nga Kai-tuku Moni ki nga Peeke Tiaki Moni i nga Poutapeta, te nuinga ranei o nga moni i tukua atu e ratou ki te peeke takoto ai.
6. Ka ahei nga tamariki ki te tuku moni ki te peeke pera takoto ai, ka ahei ranei kia tukua he moni ki te peeke i runga i o ratou ingoa. Ki te maha atu o ratou tau i te whitu nga tau ka pena ano te tikanga mo ratou me te tikanga e whakahaerea atu ana ki te hunga kua pakeke; engari ia e kore nga tamariki pera e ahei te tango atu i aua moni kia tae ra ano o ratou tau ki te whitu nga tau.
7. Ka ahei kia whakatuwheratia he Kaute Tukunga Topu i runga i te ingoa o te hunga tokorua, maha atu ranei mo te taha ki a ratou, mehemea e hara ratou i te Kai-tuku Moni i runga i te tikanga topu, motuhake ranei.
8. Ko nga tono katoa e pa ana ki te tikanga whakahaere i te mahi o nga peeke Tiaki Moni i nga Poutapeta, me nga utu ki aua tono, e puta utu-kore ana i roto i te meera.
9. Ki te hiahia te tangata kia whakamaramatia atu etahi atu kupu mo runga i te mahi whakahaere i nga Peeke Tiaki Moni, ka taea tena te tono atu ki te Rangatira o tetahi Poutapeta, te tono atu ranei ki.

TE HEKERETARI,
I te Tino Poutapeta, i Poneke.

Te Tino Poutapeta,
1 o Hanuere, 1907.

PANUITANGA.

HE whakaatu tenei kia mohiotia ai ka taea nga pukapuka kua whakahuatia i raro iho nei te tono atu i te Kai-ta a te Kawanatanga, i Poneke, ina tae mai te utu e tika ana, e pai ana te tuku Fans Kuini mai, noti o te Poutapeta, Ota Moni ranei.

Me ata whakaatu mai hoki te Poutapeta e tata ana ki te kainga ina ka tuhia mai te pukapuka ki te Tari o te Kai-ta a te Kawanatanga:—

- Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1886. Ko te utu, 1s.
- Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1892. Ko te utu, 1s.
- Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1893. Ko te utu, 2s.
- Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o te tau 1896. Ko te utu, 2s.
- Te Pukapuka o nga Ture e pa ana ki te Iwi Maori, o nga tau 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906. Ko te utu mo ia pukapuka mo ia pukapuka pera mo ia tau, 1s.
- Te Kahiti Rarangi Ingoa o nga tangata i wehea nei he rahui mo ratou i roto i te Poraka o Waimarino. Ko te utu, 1s.
- Nga Korero Paremete, 1881, tae mai ki naianei. Ko te utu mo ia pukapuka mo ia pukapuka pera mo ia tau, 6d.
- Te Ora mo te Maori: na Hemi Henare Popi. Ko te utu, 1s.
- Te Pukapuka Rarangi Ingoa o nga Tangata o ia wawahanga o ia wawahanga o Te Awarua Poraka, whakaatu hoki i nga hea o ia tangata o ia tangata. Ko te utu, 10s.
- Nga Taita Korero Whakapapa a te Maori me nga Karakia o Nehe: na Hone Waiti i mahi. Pukapuka Tua-onc. Ko te utu, 7s. 6d.
- Te Tiriti o Waitangi: he tino taurira tenei. Ko te utu, 5s.
- Nga Huarahi-whakahaere o te Kooti Whenua Maori: he mea ta ki te reo Maori. Ko te utu, 1s.
- Huarahi-whakahaere Apiti atu ki nga Huarahi-whakahaere o te Kooti Whenua Maori. Ko te utu, 6d.
- Karakia mo te Ra (te 20 o nga ra o Hune) i whiwhi ai te Kuini i te Karauna o Ingarangi. Ko te utu, 6d.
- Nga Tikanga-whakahaere i raro i Wahi II o Wabanga 11 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894": he mea ta ki te reo Maori. Ko te utu, 6d.
- Nga Huarahi-whakahaere i raro i nga tikanga o "Te Ture Taone Maori, 1895." Ko te utu, 6d.
- Ko te Haerenga o te Manene: I tuhia e Hone Paniana. Ko te utu, 1s.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tirenī, e HOANI MAKAE, Kai-ta a te Kawanatanga, Poneke.